

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS **pārbaudes lietā Nr.2019-15-2B** Rīgā

2020.gada 26.februārī

Nr.6-6/5

Par Valsts policijas veiktās pārbaudes efektivitāti

Tiesībsargs saņēma [..] iesniegumu, kurā iesniedzējs izteica sūdzības par uzturēšanās apstākļiem Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Latgales iecirkņa pagaidu turēšanas telpā 2018.gada 22.jūnijā kriminālprocesa Nr. [..] ietvaros. Iepazīstoties ar minēto iesniegumu un tam pielikumā pievienoto Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes (turpmāk – VP RRP) Disciplinārās uzraudzības nodaļas priekšnieces [..] 2019.gada 4.marta atbildes vēstuli Nr.[..] par veikto dienesta pārbaudi attiecībā uz [..] izteiktajām sūdzībām, tiesībsargs nolēma pēc savas iniciatīvas ierosināt pārbaudes lietu, lai izvērtētu Valsts policijas veiktās dienesta pārbaudes par iespējamiem likuma pārkāpumiem kriminālprocesā Nr. [..] efektivitāti.

Pārbaudes lietas ietvaros pēc normatīvo aktu un judikatūras izpētes, iepazīšanās ar saņemto informāciju no VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas, sniedzu šādu atzinumu.

1. Visupirms norādāms, ka pēc [..] iesniegtajām sūdzībām par viņa aizturēšanu 2018.gada 22.jūnijā kriminālprocesa Nr. [..] ietvaros tika veiktas divas dienesta pārbaudes. Proti, pirmā pārbaude tika veikta pēc [..] 2018.gada 13.augusta iesnieguma, kas noslēdzās ar VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas 2018.gada 2.novembra atzinumu, savukārt otrā dienesta pārbaude tika veikta pēc [..] 2018.gada 14.oktobra, 31.oktobra un 5.novembra iesniegumiem, kas noslēdzās ar 2019.gada 4.marta atzinumu. Kā redzams no VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas 2018.gada 2.novembra atzinuma, tad šīs pārbaudes ietvaros pamatā tika vērtēti apstākļi, kas attiecas uz [..] aizturēšanas likumību un policijas darbinieku rīcību procesuālo darbību veikšanas laikā. Savukārt no VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas 2019.gada 4.marta atzinuma

redzams, ka tās ietvaros tika vērtētas [...] sūdzības, kas tieši attiecas uz [...] turēšanas kārtību VP RRP Latgales iecirknī.

Ievērojot minēto, šīs pārbaudes lietas ietvaros tiks vērtēta VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas dienesta pārbaudes efektivitāte, kas tika veikta pēc [...] 2018.gada 14.oktobra, 31.oktobra un 5.novembra iesniegumiem un rezultējās ar 2019.gada 4.marta atzinumu.

2. Kā izriet no lietas materiāliem, tad [...] kriminālprocesa Nr. [...] ietvaros 2018.gada 22.jūnijā plkst.6.10 tika aizturēts, plkst.6.40 tika nogādāts VP RRP Rīgas Latgales iecirknī un attiecīgi plkst.7.15 ievietots pagaidu turēšanas telpā. Savukārt 2018.gada 22.jūnijā plkst.22.00 [...] tika atbrīvots no pagaidu turēšanas telpas un pārvietots uz VP RRP Kārtības policijas pārvaldes Īslaicīgās aizturēšanas biroju, kur tajā tika ievietots plkst.22.25. Tātad kopumā [...] VP RRP Rīgas Latgales iecirknī atradās 15 stundas un 20 minūtes (no plkst.6.40 līdz plkst.22.00).

No VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas atsūtītajiem lietas materiāliem redzams, ka laikā, kamēr [...] atradās VP RRP Rīgas Latgales iecirknī, ar [...]: 1) precīzi nenoskaidrotā laikā tika veiktas pārrunas un pieņemtas vaļsirdīgas atziņās; 2) apmēram 30 minūtes tika nodrošināta nepieciešamā pārtika; 3) apmēram 1,5 stundas laikā [...] tika aizvests uz savu dzīvesvietu, lai nomainītu apģērbu; 4) no plkst.13.00 līdz plkst.13.40 pratināts aizturētā statusā; 5) no plkst.14.00 līdz plkst.15.05 veikta liecību pārbaude uz vietas; 6) no plkst.15.20 līdz plkst.15.40 veikta uzrādīšana atpazīšanai pēc fotogrāfijām; 7) no plkst.15.45 līdz plkst.16.20 pratināts aizturētā statusā; 8) no plkst.16.25 līdz plkst.22.00 [...] atradās VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa telpās.

3. Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 95.pants paredz, ka “valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienam nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam”. Arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.pants paredz spīdzināšanas aizliegumu, nosakot, ka “nevienu nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt”. Savukārt Konvencijas 13.pants paredz, ka “ikvienam, kura tiesības un brīvības, kas noteiktas šajā Konvencijā, ir pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu aizsardzību no valsts institūciju puses, neskatoties uz to, ka pārkāpumu ir izdarījušas personas, pildot publiskos dienesta pienākumus”.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) ir atzinusi, ka Konvencijas 3.pants ietver vienu no demokrātiskas valsts pamatvērtībām un paredz absolūtu cilvēktiesību aizsardzības garantiju, no kuras īstenošanas dalībvalsts nav tiesīga atkāpties¹. Saskaņā ar Konvencijas 3.pantu par pazemojošu izturēšanos pret personu tiek uzskatīta tāda rīcība, kas var radīt cietušajam baiļu, ciešanu un mazvērtības sajūtu. Aizvainojot un noniecinot personas cieņu, tiek grautas tās morālās un fiziskās spējas². Satversmes 95.pantā ietvertās tiesības kopsakarā ar starptautiskajām tiesību normām paredz imperatīvu pienākumu. Nekādas atkāpes no tā nav pieļaujamas.³ Turklāt no ECT nolēmumiem nepārprotami izriet, ka izšķirošais faktors Konvencijas 3.panta pārkāpuma konstatēšanai ir nevis

¹ Sk., piemēram, ECT 1996.gada 15.novembra sprieduma lietā “Chahal v. the United Kingdom”, pieteikums Nr.22414/93, 79.punktu un 2000.gada 6.aprīļa sprieduma lietā “Labita v. Italy”, pieteikums Nr.26772/95, 119.punktu.

² Sk. ECT 2000.gada 26.oktobra sprieduma lietā “Kudla v. Poland”, pieteikums Nr.30210/96, 94.punktu.

³ Satversmes tiesas 2010.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr.2010-44-01 8.2.punkts.

attiecīgās darbības veicējas personas nolūks, bet gan šīs darbības raksturs un ietekme uz personu, pret kuru tā vērsta⁴.

Valsts pienākums veikt izmeklēšanu gadījumos, ja persona vēršas ar sūdzību par iespējamo Konvencijas 3.panta pārkāpumu, rodas, pamatojoties uz Konvencijas 13.pantā noteikto. Minētajā pantā noteikts pienākums nodrošināt efektīvu Konvencijā garantēto tiesību aizsardzību valsts institūcijās. Tādējādi efektīvas pārbaudes (izmeklēšanas) veikšana, kad tiek saņemta informācija par iespējamo Konvencijas 3.panta pārkāpumu, ir neatņemama valstī izveidotā tiesību aizsardzības mehānisma sastāvdaļa. Ņemot vērā Konvencijas 3.pantā garantēto tiesību īpašo nozīmi, Konvencijas 13.pants uzliek pienākumu veikt rūpīgu un efektīvu izmeklēšanu, kuras rezultātā tiks noskaidrotas un sodītas personas, kas vainojamas darbībās, kas pārkāpj šādas apiešanās aizliegumu.

ECT uzsver, ka, gadījumos, kad persona iesniedz ticamus apgalvojumus, ka tā ir kļuvusi par izturēšanās, kas pārkāpj 3.pantu, upuri no policijas vai citu līdzīgu valsts iestāžu puses, šis nosacījums kopā ar valsts vispārējo pienākumu, kas izriet no Konvencijas 1.panta, ka tā “nodrošinās ikvienam, kas atrodas tās jurisdikcijā, šajā Konvencijā (..) minētās tiesības un brīvības”, attiecīgi paredz, ka ir jāveic efektīva, oficiāla izmeklēšana⁵.

Izmeklēšana būtisku sliktas izturēšanās apgalvojumu gadījumos ir jāveic rūpīgi un tai ir jābūt vispusīgai. Saskaņā ar ECT līdzšinējo praksi izmeklēšanai būtu jābūt neatkarīgai, objektīvai, ātrai. Lai izmeklēšanu varētu uzskatīt par efektīvu, atbildīgajām iestādēm cita starpā jādara viss iespējamais, lai iegūtu pierādījumus par konkrēto gadījumu, tostarp detalizētu iespējamās cietušās personas liecību par iespējamajiem pārkāpumiem, aculiecinieku liecības, tiesu ekspertīzes datus un citus⁶. Vienlaikus tiek izvirzītas prasības par izmeklēšanas uzsākšanas savlaicīgumu, kā arī tās veikšanu saprātīga laika periodā⁷.

3.1. Neatkarība

ECT norādījusi, ka viens no efektīvas izmeklēšanas minimālajiem standartiem ir to personu, kuras veic izmeklēšanu, neatkarība no izmeklējamajos notikumos iesaistītajām personām⁸. Tas nozīmē ne tikai hierarhisku vai institucionālo saikni, bet arī praktisku neatkarību⁹. Dienesta (iestādes iekšējā) izmeklēšana nevar tikt uzskatīta par pienācīgu lietās, kurās persona norāda uz iespējamu sliktas izturēšanās pārkāpumu Konvencijas 3.panta izpratnē.¹⁰

No pārbaudes lietas materiāliem redzams, ka dienesta pārbaudi par VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa darbinieku rīcību veica VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas amatpersona. Tomēr minētā struktūrvienība tāpat kā VP RRP Rīgas Latgales iecirknis,

⁴ Sk., piemēram, ECT 2001.gada 19.aprīļa sprieduma lietā “Peers v. Greece”, pieteikums Nr.28524/95, 74.punktu un 2001.gada 24.jūlija sprieduma lietā “Valašinas v. Lithuania”, pieteikums Nr.44558/98, 101.punktu.

⁵ Sk. ECT 2012.gada 11.decembra sprieduma lietā “Timofejevi pret Latviju”, pieteikums Nr.45393/04, 92.punktu un 2013.gada 25.jūnija sprieduma lietā “Grimailovs pret Latviju”, pieteikums Nr.6087/03, 102.punktu.

⁶ Sk., piemēram, ECT 2012.gada 11.decembra sprieduma lietā “Vovruško pret Latviju”, pieteikums Nr.11065/02, 42.punktu, 2013.gada 28.maija sprieduma lietā “Sorokins un Sorokina pret Latviju”, pieteikums Nr.45476/04, 95.punktu, 2012.gada 11.decembra sprieduma lietā “Timofejevi pret Latviju”, pieteikums Nr.45393/04, 94.punktu un 2013.gada 25.jūnija sprieduma lietā “Grimailovs pret Latviju”, pieteikums Nr.6087/03, 104.punktu.

⁷ ECT 2005.gada 24.februāra sprieduma lietā “Isayeva, Yusupova and Bazayeva v. Russia”, pieteikumi Nr.57947/00, 57948/00, 57949/00, 236.punkts.

⁸ ECT 2010.gada 21.oktobra sprieduma lietā “Jasinskis pret Latviju”, pieteikums Nr. 45744/08, 75.punkts.

⁹ ECT 2012.gada 11.decembra sprieduma lietā “Timofejevi pret Latviju”, pieteikums Nr.45393/04, 95.punkts.

¹⁰ ECT 2010.gada 21.oktobra sprieduma lietā “Jasinskis pret Latviju”, pieteikums Nr. 45744/08, 75.punkts.

pār kuru darbiniekiem tika veikta dienesta pārbaude, atrodas VP RRP priekšnieka pakļautībā. Šajā sakarā uzsverams, ka pārbaudu veikšana par Valsts policijas darbinieku pieļautajiem likumības pārkāpumiem ietilpst Valsts policijas Iekšējās kontroles biroja kompetencē. Atbilstoši Valsts policijas Iekšējās kontroles biroja reglamentam birojs atrodas tiešā Valsts policijas priekšnieka pakļautībā un savu lēmumu pieņemšanā ir neatkarīgs no jebkuru citu Valsts policijas amatpersonu ietekmes¹¹. Tādējādi pārbaudi par [...] sūdzībā norādītajiem apstākļiem bija tiesīgs un kompetents veikt Valsts policijas Iekšējās kontroles birojs, kas, lai gan ietilpst Valsts policijas struktūrā, tomēr tas ir pakļauts Valsts policijas priekšniekam, nevis atrodas vienādās pakļautības attiecībās ar iestādi, pār kuru darbiniekiem veic pārbaudi.

Vienlaikus gan jāatzīmē, ka, lai gan šīs VP RRP struktūrvienības nav uzskatāmas par institucionāli neatkarīgām un pārbaudes veikšanā bija iespējams nodrošināt augstāku neatkarības pakāpi, tomēr no tā nevar izdarīt viennozīmīgu secinājumu par veiktās pārbaudes efektivitāti konkrētajā gadījumā. Līdz ar to izvērtējama minētās pārbaudes atbilstība arī pārējiem kritērijiem.

3.2. Izmeklēšanas uzsākšanas savlaicīgums un tās veikšana saprātīgā laika periodā

Izmeklēšanas savlaicīguma prasība izriet no nepieciešamības savlaicīgi iegūt pierādījumus un veikt izmeklēšanas darbības, kas vēlākā laika posmā varētu būt neiespējami vai pārmērīgi apgrūtināši¹².

No pārbaudes lietas materiāliem redzams, ka [...] ar savām 2018.gada 14.oktobra, 31.oktobra un 5.novembra sūdzībām un to papildinājumiem sākotnēji vērsās Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrā. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrā tās tika saņemtas attiecīgi 2018.gada 17.oktobrī, 5.novembrī un 8.novembrī un 2018.gada 30.novembrī pārsūtītas izskatīšanai VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļai. VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļā [...] sūdzības ar papildinājumiem tika saņemtas 2018.gada 4.decembrī un attiecīgi 2019.gada 4.janvārī tika uzsākta dienesta pārbaude. Līdz ar to dienesta pārbaude par [...] iesniegumos minētajiem apstākļiem tika uzsākta vienu mēnesi pēc iesniegumu saņemšanas. Lai gan varētu iebilst pret iespējamu kavēšanos dienesta pārbaudes uzsākšanā, tomēr jāņem vērā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplinārbildības likuma 16.panta otrajā daļā noteiktais, ka disciplinārlieta ir jāierosina ne vēlāk kā mēneša laikā pēc tam, kad saņemta informācija par faktiem, kas liecina par iespējamo disciplinārpārkāpuma izdarīšanu, vai iestāde pati to konstatējusi. Ņemot vērā minētajā normā noteikto termiņu disciplinārlietas ierosināšanai, viena mēneša termiņš dienesta pārbaudes uzsākšanai nav uzskatāms par acīmredzami nesamērīgu.

Savukārt vērtējot dienesta pārbaudes izskatīšanas termiņu, redzams, ka 2019.gada 4.janvārī pēc VP RRP priekšnieka rīkojuma tika uzsākta dienesta pārbaude, kas noslēdzās ar VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas 2019.gada 4.marta atzinumu. Tādējādi kopējais dienesta pārbaudes izskatīšanas termiņš ir divi mēneši. Kā redzams no VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas 2019.gada 5.marta vēstules Nr.[...] dienesta pārbaudes izskatīšanas termiņš ar VP RRP priekšnieka rīkojumu 2019.gada 4.februārī tika pagarināts. No tiesībsarga rīcībā pieejamiem materiāliem redzams, ka 2019.gada

¹¹ <http://www.vp.gov.lv/?id=424&topid=424&said=507>.

¹² ECT 2010.gada 21.oktobra sprieduma lietā "Jasinskis pret Latviju", pieteikums Nr. 45744/08, 79.punkts.

22.janvārī VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļa vērsās ar lūgumu pie Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas priekšsēdētājas p.i. S.Strences, lai dienesta pārbaudes ietvaros varētu iepazīties ar krimināllietas Nr. [...] materiāliem. 2019.gada 24.janvārī tika saņemta atļauja iepazīties ar krimināllietas materiāliem. Tāpat kā redzams no VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas 2019.gada 4.marta atzinuma, tad dienesta pārbaudes ietvaros tika pieņemti paskaidrojumi no VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa vecākā inspektora [...] un vecākās inspektore [...], kā arī inspektora [...]. Vienlaikus gan jāatzīmē, ka dienesta pārbaudes materiālos jau bija pieejams VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa inspektore [...] 2018.gada 22.jūnija ziņojums, VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa vecākā inspektora [...] 2018.gada 4.oktobra ziņojums, VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas priekšnieka [...] 2018.gada 31.oktobra paziņojums, 2018.gada 31.oktobra atbilde uz [...] sūdzību un 2018.gada 26.novembra paziņojums, kā arī Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora [...] 2018.gada 8.oktobra atbilde uz [...] sūdzību.

Līdz ar to, lai gan tiesībsarga rīcībā nav informācijas par objektīviem apstākļiem dienesta pārbaudes termiņa pagarināšanā, kā arī no dienesta pārbaudes laikā veiktajām darbībām pierādījumu iegūšanā neizriet, ka tās prasītu ievērojamu laiku, tomēr no tā nevar izdarīt viennozīmīgu secinājumu par veiktās pārbaudes efektivitāti.

3.3. Pārbaudes rūpība

ECT norādījusi, ka veiktās pārbaudes rūpības vērtējums ir atkarīgs no tā, vai pārbaudes rezultātā ir iegūti pierādījumi, kas novērš saprātīgas šaubas par amatpersonu rīcību. Šādā veida pierādījumi var tikt iegūti no vairākiem skaidriem un savstarpēji saistītiem un pamatotiem faktiem un secinājumiem¹³.

Kā jau iepriekš tika norādīts¹⁴, tad dienesta pārbaudes ietvaros tika veikts informācijas pieprasījums tiesai un iegūti 2018.gada 22.jūnija notikumos iesaistīto (trīs) VP RRP Latgales iecirkņa darbinieku paskaidrojumi. Savukārt pārējie pierādījumi, uz ko VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļa balstījās savā atzinumā, tika iegūti jau pirms dienesta pārbaudes uzsākšanas. Vienlaikus svarīgs apstāklis attiecībā uz pierādījumu iegūšanu un līdz ar to objektīva un pamatota atzinuma taisīšanu, ir videoieraksta esība par 2018.gada 22.jūnija notikumiem VP RRP Rīgas Latgales iecirknī.

Kā redzams no VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas 2019.gada 4.marta atzinuma, tad [...] savā sūdzībā (aut. piez. – nav precīzi secināms tieši kurā) izteica lūgumu pieprasīt videonovērošanas ierakstu, kas pierādītu [...] izteiktās sūdzības par uzturēšanās apstākļiem 2018.gada 22.jūnijā VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa telpās. Ar šādu lūgumu VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas inspektore 2019.gada 25.janvārī vērsās pie VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa priekšnieka, tomēr 2019.gada 31.janvārī tika saņemta atbilde, ka videoieraksts no esošajām videonovērošanas kamerām uzglabājas septiņus mēnešus, līdz ar to videoierakstu par laika periodu no 2018.gada 22.jūnija līdz 2018.gada 23.jūnijam nav iespējams izsniegt. Tātad secināms, ka pieprasījums par videoieraksta izsniegšanu tika veikts **trīs dienas** pēc tā uzglabāšanas beigām, kas attiecīgi notecēja 2019.gada 22.janvārī. Minētā sakarā visupirms uzsverams, ka nav saskatāms objektīvs pamats tam, kāpēc tikai pēc 20 dienām pēc dienesta pārbaudes uzsākšanas tika pieprasīts minētais videoieraksts. Tāpat šaubas rada apstāklis, vai šāda kārtība par videoierakstu uzglabāšanas termiņiem VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļai jau

¹³ ECT 1978.gada 18.janvāra sprieduma lietā “Ireland v. the United Kingdom”, pieteikums Nr.5310/71, 105.punkts.

¹⁴ Sk. atzinuma 3.2.punktu.

nebija zināma, it īpaši ņemot vērā to, ka tā atrodas vienādās pakļautības attiecībās ar VP RRP Rīgas Latgales iecirkni. Šāda pierādījuma iegūšana viennozīmīgi atvieglotu un padarītu objektīvāku pašu izmeklēšanu, tādā veidā nebalstoties tikai uz VP darbinieku sniegtajiem paskaidrojumiem. Līdz ar to ir kritiski vērtējama šādu lietā nozīmīgu pierādījumu neiegūšana un neizmantošana. Vienlaikus gan jāatzīmē, ka [...] par 2018.gada 22.jūnija notikumiem izteicas sūdzības tikai pēc apmēram četriem mēnešiem, kas pierādījumu iegūšanu kā tādu var būtiski apgrūtināt.

Papildus jau minētajam tiesībsarga ieskatā ir svarīgi sniegt savu vērtējumu VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas veiktās pārbaudes rūpībai un efektivitātei attiecībā uz [...] uzturēšanās apstākļiem VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa pagaidu turēšanas telpā 2018.gada 22.jūnijā. No dienesta pārbaudes atzinuma redzams, ka tā ietvaros tika vērtētas [...] izteiktās sūdzības par termiņu, kādā personu drīkst ievietot pagaidu turēšanas telpā, un tā ietvaros nodrošināmiem apstākļiem, tostarp piešķirtajām tiesībām. Tādējādi atzinumā tika secināts, ka [...] aizturēšanas un pagaidu telpās turēšanas termiņi nav tikuši pārkāpti, jo pagaidu turēšanas telpā aizturētais atradās desmit stundas, neieskaitot veiktās procesuālās darbības, aizvešanu uz savu dzīvesvietu un ēšanas laiku. Turklāt desmit stundās nav iekļaujams arī laiks, kura ietvaros ar [...] tika veiktas pārrunas un pieņemtas vaļsirdīgās atzīšanās. Tāpat atzinumā tika konstatēts, ka Pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietoto personu reģistrācijas žurnālā netika fiksēts laiks, kad [...] atradies pagaidu turēšanas telpā, proti, nav atzīmēts par personas pārvietošanu. Pēdējā sakarā VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļa vērsa VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa Kārtības policijas priekšnieka uzmanību par nepieciešamību ievērot Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.735 “Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai” (turpmāk – Noteikumi Nr.735) 19.punktu.

Līdz ar to secināms, ka dienesta pārbaudes ietvaros tika pārbaudīti lietā nozīmīgi apstākļi, sniedzot tiem savu vērtējumu. Tomēr tiesībsarga pienākums šajā gadījumā ir vērst uzmanību uz apstākļiem, kas norāda uz nepienācīgu pārbaudes rūpību. Proti, lai gan pašā dienesta pārbaudes atzinumā inspektore atsaucās uz Noteikumu Nr.735 2.punktu, kas paredz, ka pagaidu turēšanas telpā (vietā) personas ievieto uz laiku līdz četrām stundām, tomēr tālāk izdara secinājumu par to, ka desmit stundu atrašanās termiņš pagaidu turēšanas telpā ir atzīstams par tiesisku. Pēc dienesta pārbaudes atzinuma satura nav skaidrs šāda secinājuma izdarīšanas pamatojums, lai gan jāatzīmē, ka atzinumā ir citēts likuma “Par policiju” 12.panta pirmās daļas 10.punkts¹⁵, kam gan šajā situācijā nav nekādas saistības un līdz ar to uz konkrēto lietu nav attiecināms.

Tiesībsargs neapšaubā atzinumā izdarīto secinājumu, ka uz [...] ir attiecināms Noteikumu Nr.735 regulējums, kas citstarp personai paredz tiesības saņemt pirmo palīdzību un, ja nepieciešams, neatliekamo medicīnisko palīdzību, dzeramo ūdeni un apmeklēt tualeti, vienlaikus neparedzot tiesības saņemt ēdienu, kā tas ir noteikts Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 7.panta otrajā daļā. Šāda kārtība ir izstrādāta pamatojoties uz to apstākli, ka personas atrašanās laikam pagaidu turēšanas telpā ir jābūt maksimāli īsam. Tomēr kā jau iepriekš tika konstatēts, tad [...] pagaidu turēšanas telpā atradās desmit stundas. Turklāt kā izriet no paša dienesta pārbaudes atzinuma, tad

¹⁵ “Policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības uz rakstveida pieteikuma pamata aizturēt personas, kuras mājoklī atrodas alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu reibuma stāvoklī un var nodarīt kaitējumu sev vai apkārtējiem cilvēkiem, vai gadījumā, ja apkārtējie cilvēki baidās palikt vienatnē ar šo personu un nav cita pamata tās aizturēšanai, uzturēt tādas personas policijas iestādē, līdz zudis apdraudējuma pamats, bet ne ilgāk par 12 stundām.”

dienesta pārbaudes ietvaros nebija iespējams ne apstiprināt, ne noliegt, ka 2018.gada 22.jūnijā VP RRP Rīgas Latgales iecirknī [...] netika nodrošināts dzeramais ūdens un nepieciešamā pārtika. Minētais norāda uz to, ka nepienācīgi pārbaudot lietas apstākļus, tiek pasliktināts aizturētās personas tiesiskais stāvoklis, kas var ietekmēt secinājumu izdarīšanu arī par citiem lietā noskaidrojamiem apstākļiem.

Visbeidzot jānorāda, ka dienesta pārbaudē netika nemaz vērtēts apstāklis, ka visas procesuālās darbības ar [...], neskaitot tās, kas objektīvi ir veicamas ārpus iestādes, tika veiktas VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa telpās. Kriminālprocesa likuma 267.panta pirmā daļa paredz, ka “aizturēšana ir pamats personas tiesību ierobežošanai un ļauj turēt personu speciāli aprīkotās policijas telpās, nosakot tikšanās un sazināšanās ierobežojumus, izņemot tikšanos ar aizstāvi, bet ārvalstniekam — arī ar savas valsts diplomātiskās vai konsulārās pārstāvniecības pārstāvi. Personas tiesību ierobežojumiem nav nepieciešams izmeklēšanas tiesneša vai tiesas lēmums”. Aizturēto personu turēšanas kārtības likums nosaka saskaņā ar Kriminālprocesa likumu aizturēto personu turēšanas kārtību speciāli aprīkotās policijas telpās — īslaicīgās aizturēšanas vietā. Saskaņā ar minētā likuma 2.panta pirmo daļu “īslaicīgās aizturēšanas vieta ir Valsts policijā izveidotas speciāli aprīkotas telpas, kurās šajā likumā noteiktajā kārtībā tiek ievietotas un turētas aizturētās personas”.

Ievērojot minēto, kriminālprocesuālā kārtībā aizturētu personu ir tiesības ievietot speciāli aprīkotās policijas telpās – īslaicīgās aizturēšanas vietā. Tiesībsargs neapšaubā, ka policijas amatpersonai sākotnējo procesuālo darbību veikšanas ietvaros, kā, piemēram, dokumentāli noformējot aizturēšanu, pastāv tiesības aizturēto personu ievietot pagaidu turēšanas telpā vai nogādāt uz savu kabinetu policijas iecirknī. Minēto apstiprina arī likuma “Par policiju” 13.panta pirmās daļas 5.punkts, kas paredz, ka policijas darbiniekam, pildot dienesta pienākumus, ir tiesības ievietot aizturētās personas pagaidu turēšanas telpās, lai aizturētu un nogādātu policijas iestādē likumpārkāpējus, kā arī savaldītu aizturētās, arestētās, apcietinātās un notiesātās personas, ja tās nepakļaujas vai pretojas policijas darbiniekiem vai ir pamats uzskatīt, ka tās var bēgt vai nodarīt kaitējumu apkārtējiem cilvēkiem vai sev. Tomēr aizturētās personas turēšana Valsts policijas iecirkņa telpās nedrīkst būt pastāvīga ar mērķi veikt procesuālās darbības ar aizturēto. Šim nolūkam ir izveidotas īslaicīgās aizturēšanas vietas, kur viena no īslaicīgās aizturēšanas vietā iekārtojamām telpām ir tieši procesuālo darbību veikšanas telpa (sk. Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 2.panta pirmo daļu). Saskaņā ar Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 5.panta ceturtais daļas 1.punktu īslaicīgās aizturēšanas vietu drīkst apmeklēt Kriminālprocesa likumā paredzētās personas procesuālo darbību veikšanai, savukārt atbilstoši šā likuma 6.panta pirmās daļas 1.punktam aizturēto apsardzes pavadībā var izvest no īslaicīgās aizturēšanas vietas, lai saskaņā ar procesa virzītāja pieprasījumu veiktu procesuālās darbības. Tādējādi secināms, ka procesuālās darbības ar aizturēto, kuras iespējams veikt uz vietas iestādē, ir jāveic īslaicīgās aizturēšanas vietā, savukārt pārējās, ja tam ir objektīva nepieciešamība, var veikt ārpus tās.

Kā redzams no dienesta pārbaudes materiāliem, tad VP RRP Rīgas Latgales iecirkņa vecākais inspektors [...] un inspektors [...] savos paskaidrojumos ir norādījuši, ka [...] netika nogādāts ātrāk uz VP RRP Kārtības policijas pārvaldes Īslaicīgās aizturēšanas biroju, jo ar viņu apmēram līdz plkst.16.30 tika veiktas izmeklēšanas darbības un pēc plkst.16.00 personu konvojēšana policijas iecirknim ir jānodrošina jau ar saviem resursiem. Tomēr tā kā nebija policijas darbinieki, kas to varētu izdarīt, tika izsaukts konvojs, kas pēc konvojējām personām ierodas ap plkst.22.00. Tomēr dienesta pārbaudē

minētie apstākļi, kas ir būtiski lietas izskatīšanai pēc būtības un objektīva rezultāta sasniegšanai, nemaz netika vērtēti un analizēti.

Līdz ar to, ievērojot iepriekšminētos apstākļus, secināms, ka dienesta pārbaude kopumā nav tikusi veikta ar pienācīgu rūpību.

4. ECT norādījusi, ka ne katrai izmeklēšanai ir jābūt veiksmīgai vai rezultātam jāsakrīt ar iesniedzēja notikuma redzējumu. Notikumu izmeklēšana (pārbaude) veicama rūpīgi, un valstij vienmēr jāvēlina noskaidrot notikušā apstākļus, nepaļaujoties uz priekšlaicīgiem vai virspusējiem secinājumiem¹⁶. Veicot izmeklēšanu (pārbaudi), valstij ir jāveic visi saprātīgie pasākumi, lai noskaidrotu faktus (iegūtu pierādījumus), kas attiecināmi uz konkrēto gadījumu (liecinieku liecības, tiesas secinājumi u.c.). Jebkurš izmeklēšanas (pārbaudes) trūkums samazina vainīgās personas noteikšanas iespējamību, kā rezultātā veiktā izmeklēšana (pārbaude) nebūs atzīstama par efektīvu¹⁷.

Ņemot vērā iepriekš norādītos apstākļus un secinājumus, VP RRP Disciplinārās uzraudzības nodaļas veiktā dienesta pārbaude saistībā ar [...] izteiktajām sūdzībām par turēšanas kārtību VP RRP Latgales iecirknī 2018.gada 22.jūnijā kriminālprocesa Nr. [...] ietvaros **nav atzīstama par efektīvu Konvencijas 13.panta nozīmē.**

5. Ievērojot atzinumā izdarītos secinājumus, lūdzu Valsts policijai veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai tās ietvaros veiktās dienesta pārbaudes pār savu padotībā esošo darbinieku iespējamiem likumpārkāpumiem tiktu veiktas efektīvi un ar pienācīgu rūpību. Vienlaikus lūdzu nodrošināt, ka pagaidu turēšanas telpā personas ievieto uz laiku līdz četrām stundām un policijas iecirkņu telpas netiek pastāvīgi izmantotas, lai ar aizturētajām personām veiktu procesuālās darbības. Par veicamajiem pasākumiem un plānotajām darbībām lūdzu līdz **2020.gada 15.aprīlim** informēt tiesībsargu.

Ar šo atzinumu pārbaudes lieta tiek pabeigta.

Ar cieņu
tiesībsargs

J.Jansons

Malojlo 67686768

¹⁶ ECT 2006.gada 26.janvāra sprieduma lietā "Mikheyev v. Russia", pieteikums Nr.77617/01, 107.punkts.

¹⁷ ECT 2011.gada 20.janvāra sprieduma lietā "Gisayev v. Russia", pieteikums Nr.14811/04, 107.punkts.